

„מכל הפרחים בגן הלאומי, זהו הפרח היפה ביותר...”

„זהו נוער פטריטי, המחפש בסיס מוסרי לעמדותינו...”

„בוויכוח בין גולדה והנערה ליאורה, ליאורה היא שניצחה...”

אומרת ששום דבר לא היה כאן, שהארץ היתה ריקה, שהייתה שממה וציונה.

בני הנעורים מחפשים אמת ומוסר. הם מחפשים אותו כישראלים. כן, גם כיהודים, החוזרים בחושיהצדק המסורתי של היהודים.

והם יודעים כי הגירסה הרשמית, פשוטו כמשמעו, אינה אמת.

צדק מול צדק

הם יודעים שהיה כאן עם, העם הערבי של ארץ פלסטין (בלשונם), וזו שאיפתו של העם הזה לחירות לאומית לא היתה נעדרת צדק.

בממשלה, בשעות השיעורים, בכיתות, בהדרכת המנהלים והמחנכים, לפי מיטב המסורת הסובייטית.

השר יגאל אלון קיבל על עצמו משהו הקרוי „הסברת פנים”, שם תמים שפירושו בשפה גסה יותר שטיפת-המוח הממשלתית, באמצעות כלית-התקשורת ההמוניים הכפופים לה.

תעמולה ממשלתית וחינוך — הרי זה כימעת דבר והיפוכו. שטיפת-המוח — התעמולה —

באה להרדים את המחשבה העצמית ולכפות סיסמות ממשלתיות. ואילו החינוך בא לעורר את המחשבה העצמאית, את כושרי-המחשבה האובייקטיבי, את חוש הביקורת, את אומץ-הלב המוסרי.

בתור שרי-החינוך יש לשר יגאל אלון הכריז

במסגרת הדיון על משרד-החינוך, בו תקפו כימעת כל הנואמים — מאנשי חרות עד מק”י — את השמיניסטים המורדים, נשא אורי אבנרי את הנאום הבא:

אורי אבנרי: מכל הפרחים בגן הלאומי שלנו, אין יפה יותר מהפרח הקטן שנתגלה לנו לאחרונה: הדור החדש, שניצגו הם השמיניסטים המורדים.

הנה לנו נוער שאפשר להתפאר בו: בני נעורים המגשישים את דרכם אל מחשבה עצמית ועצמאית, בביתת הקונפורמיזם ושטיפת-המוח של הקשישים;

בני נעורים החוזרים תחושה מוסרית, השורשים שאלות נוקבות לגבי המשמעות המוסרית של עמדותינו;

מדרד העשיתיטי

מרדכי ביבי: מתי היה „עם פלסטיני” לפי זה? אורי אבנרי: אתה רוצה שאתן לך עכשיו שיעור היסטורי?

מרדכי ביבי: לא. אני חושב שאתה צריך ללמוד את זה.

אורי אבנרי: כשאגמור את הנאום, אני מוכן מעל הדוכן לתת לך שיעור תמציתי בהיסטוריה של העם הפלסטיני.

היו”ר צבי צימרמן: לזה אניני מסכים.

בני הנעורים האלה מחפשים אמת חדשה, שתכלול את הצדק שלנו ואת הצדק שלהם, שתראה את העוול הנורא שעשה העולם לנו, אבל גם העוול שעשינו אנחנו לבני הארץ הזאת, שהפכו לפליטים.

מרדכי ביבי: הערבים בעצמם מגדירים את מה שאתה מכנה „פלסטין” כ„זרם טוריה”, שטח טורי אפילו בהיסטוריה הערבית המודרנית, עד להקמת המנדט. מה אתה מעלה, איפוא, פרקים היסטוריים שאין להם אחיזה במצב?

אורי אבנרי: אפילו היה זה נכון (ואפשר להתווכח עליך הרבה, אבל אפילו היה זה נכון) — אתה אומר שיש עם פלסטיני מאז 1917. זה מספיק בשביל עם.

ליאורה מול גולדה

הנוער מחפש תפיסה חדשה שתיתן משמעות מוסרית ובסיס מוסרי להיותנו ישראלים, לשירותנו בצה”ל, למאבקנו לקיום חירותנו הלאומית במדינת-ישראל.

אילו היה לי זמן הייתי קורא כאן שוב את מכתבו של יורם שדה, את דבריו של אסי דיין, ולא מכתב אחד של שמיניסטים, אלא כמה מכתבים של שמיניסטים, וברבים יפים מאין כמוהם, המבטאים חיפוש של דור פטריטי, המושרש בארץ, האוהב את המדינה, המוכן להילחם בעד המדינה, אבל מחפש את „הבסיס המוסרי להיותנו ישראלים”.

ליום. דבריו של יורם שדה, אשרי האב שזכה לבן כזה. אם סבור השר שאפשר להסחית את דעתם וחיפושיהם במליצות נורשות, שאפשר לשים על הדוד הזה כיפה של „ילד טוב ירושלים”, שאפשר להשביעו בילדי הכננות של „תנובה” — הוא טועה.

ואם הוא סבור שאפשר להחיות את „תנועות הנוער החדשות”, שתחזרנה כתוכים על האידיאלוגיות המעובות שות, מבלי לחלל בהן שנינו דראסטי — הוא טועה.

הוא רק יצליח להגביר את הפער — ואני מזהיר בפני זה — ולהפכה לתהום.

ההתקוממות המוסרית של הדור הצעיר היא תופעה אותנטית, גוברת ומתרחבת, ואין עדות טובה יותר לכך מאשר העובדה שהשר אלון, וראש-הממשלה, וכל נציגי הלאומנות בכנסת, בוויכוח הזה, ללא יוצא מן הכלל, קמו נגדה בועקה גדולה ובבהלה. כולם מרגישים שלא מיספר הנערים המתחרים חשוב, אלא מי שקלם הסגולי, כנושאי הרוח והמצפון.

ראש-הממשלה ראתה צורך להתמודד עם נערים אלה מעל מסך הטלוויזיה. ראינו את ראש-הממשלה, גאון הפולמוס, אמנית התחבולות הרטריות — ומולה שלושה נערים ונציגיהם, שחשור להם האינפורמציה, שהתעופפו כמו ציפורים נגד סוגרי הכלוב של שטיפת-המוח, אך שאינטינקט בריא של דור חדש אמר להם: הדרך הזאת אינה נכונה.

בחיכות בין הגברת מאיר ובין הנערה ליאורה, הנערה היא שניצחה. היא המייצגת את העתיד. היא הנוסכת בנו ביטחון לגבי עתיד המדינה הזאת.

רה: להיות אחרון הקשישים או ראשון הצעירים.

לכפות על הדור החדש את המושגים, התפיסות והפרות הקדושות של סוף המאה ה-19, או לספח דור המחפש את דרכו החדשה, במציאות הישראלית של סוף המאה ה-20.

הנוער שונא זיוף

בכל פעם שנוכח הדור הקשיש לדעת שנפער פער בינו ובין הדור החדש הזה, שנוגד וגדל במציאות המדינה, הוא נדהם ונבהל ומגיב בצורה האופיינית לו: בורישא „להגביר את ההסברה”.

כאילו מעידים החיפוש של הצעירים על חוסר יידע, על חוסר הסברה נכונה, ולא על מוחות רוחנית ומוסרית חדשה!

חוששני מאוד שכן יש להבין את דבריו של השר יגאל אלון בסקירתו: „בשיחות עם תלמידים ומורים, וכן ממכתבים של הורים, למדתי לדעת כי דווקא פרק מפורא זה בהיסטוריה שלנו, אשר שמו תולדות היישוב וכן תולדות ארץ-ישראל, הינם פרקים הסעונים בדקבית וחיוק במעי רכת החינוכית וההסברית שלנו... כשיעמיק (הדור החדש)

הפגנה בכיכר דיזנגוף השבוע

(דש) באלה, הוא ייטיב לדעת מאין באנו, מה היה כאן, לשם מה אנחנו כאן, ולכן פנינו מועדות.”

טוב ויפה. מי יתנגד לכך? בדיונים על משרד-החינוך, מזה חמש שנים, מאז בואי לבית הזה, הרי אני, יותר מכל חברי-כנסת אחר, דורש בדיונים על משרד-החינוך לשנות את תוכנית הלימודים, ללמד את ההיסטוריה של ארץ-ישראל על כל תקופותיה ועמיה, על סגנונותיה הנחרתים, מימי הכנעני והישראלי, עבור בימי הערבי והממלוכי והעוסמאני, ועד ימינו אלה, ימי תנועות-התחייה הגדולות של הישראלי והפלסטיני.

אבל חוששני שלא זהו הדבר העומד לנגד עיני השר יגאל אלון, אלא שיכתוב ההיסטוריה יה במסגרת של צדקנות לאומנית צרה ומי עוותה — אותה צדקנות אשר בני הנעורים, בחושם הבריא, בשינאתם הכילווגית לכל זיוף ועיוות, מתמרדים נגדה.

מאין באנו? כולנו יודעים מאין באנו. לשם מה אנחנו כאן? גם על כך אין כל ויכוח. אנו כאן כדי לספח חיים לאומיים בריאים במדינת-ישראל.

אך מה היה כאן? — כאן מתחילה שטיפת-המוח, כאשר הגברת ראש-הממשלה, שהשר אלון משמש לה סגן נאמן,

בני נעורים שיש להם העוז והאומץ למתוח ביקורת על עצמם ועל ממשלתם;

בני נעורים שאינם מתכווננים רק לבחינות כניסה, אלא לבגרות האמיתית של מי שיהיו בקרוב חיילים בצה”ל ואזרחים במדינה דמוקרטית;

בני נעורים המוכנים לעמוד מול השמצות של עסקנים ועיתונאים וחברי-כנסת (ושמענו השמצות רבות כאלה בחיכות הנוכחי, לא ויכוח כי אם השמצות) בחפזם אחרי הצדק וההגיון והאמת.

ואני שואל את עצמי ואת שרי-החינוך: איך גדלה תופעה זו בבית-הספר הישראלי?

האם משרד-החינוך רואה בה את יצירת כפיו לתפארת, פרה שיש לטפחו ולגדלו — או גידול-פרא, שיש לגזום ולעקור ולשרש?

„להסתפר ולתמוך בממשלה”

אני חושש מאוד שהתשובה השנייה היא הנכונה. ביום א’ פירסמה מורה — מורה ומחנכת — מגבעתיים, בשם נירה הראל, מכתב למערכת הארץ, ובו היא משמיצה את השמיניסטים המתמרדים. לעומתם היא מציבה את הארץ דיאל החינוכי של הנוער הטוב בעיניה, לאמור:

„נערים הלובשים תלבושת אחידה, המסתפרים, ננים לבחינות, השלמים עם עצמם ועם מדיניות ממשלתם. נערים הלובשים תלבושת אחידה, המסתפי רים, המתכווננים לבחינות, השלמים עם עצמם ועם מדיניות ממשלתם!”

הנה אידיאל חינוכי! אידיאל שימצא את מקומו — ללא שנינו ותיקון — בבדיית-המועצות, בספרד של פראנקו, אצל הקולונלים של יחזק.

ושוב אני שואל את עצמי: האם נירה הראל זו דיכרה רק בשם עצמה, או שהיא צודקת ביומרתה לייצג את כל המחנכים, או את מרביתם הגדולה?

ובאיזה צד של המיתרם, בין שני האידיאלים החינוכיים המנוגדים האלה, עומד שרי-החינוך החדש?

אחרון הקשישים או ראשון הצעירים?

לא אעלים מפניך, כבוד השר, שליבי מלא חששות. קרו לאחרונה דברים בבתי-הספר הישראליים, כולם בת קופת של החינוך והתרבות והסברת-הפנים, יגאל אלון. נערים שהשתתפו בחוגי שיח, גוף פטריסטי וציוני מובהק —

קריאה מספספי גח”ץ: באמת פטריסטים מאוד — שיח.

אורי אבנרי: פטריסטים וציונים. זהו שמאל ישראלי חדש, כולם חניכי מפ”ם, כולם אנשי מפ”ם עד לימים האחרונים, ציונים מובהקים כולם — ביניהם מפקדי צנחנים, כולם חיילים קרביים, שיח לוחמים, לוחמי ששת הימים. קשה לתאר נוער יותר נאמן.

קריאה: מי?

אורי אבנרי: ובכן, נערים שהשתתפו בחוגי שיח — גוף פטריסטי וציוני מובהק — הומונו למנהלים, שאיימו עליהם בגירוש מבית-הספר.

בראשון-לציון הכריחו נערים לגלח את פיאותיהם באותו איום. מה שיך אורח הפיאות לחינוך העברי, היהודי והישראלי — לא ברור לי.

בכל רחבי הארץ נערכה חתימה על פטיציה של תמיכה